

Bijeenkomst 'Het Oversticht' in De Zandweerd
donderdag 13 dec. 2007

Tekst: Jos Paardekooper

Ik moet u helaas twee teleurstellingen bezorgen. Ten eerste ga ik geen gedicht voorlezen, en ten tweede moet ik even een probleempje aanroeren dat samenhangt met de begrippen 'wederopbouw' en 'wederopbouwijken'.

Om maar met dat laatste te beginnen. Ook ik ben opgegroeid in een zogeheten wederopbouwwijk, in mijn geval was dat in het zuiden van Den Haag, waar tussen 1950 en 1965 de Escampolder is volgebouwd met maar liefst 100.000 flats en eengezinswoningen; de wijken dragen namen die we nu niet meer zouden durven geven als 'Morgenstond', 'Bouwlust' en 'Vrederust'. Natuurlijk wist ik destijds niet dat ik in een wederopbouwwijk woonde, maar het ergste komt nu: die wijken bestaan helemaal niet – althans niet volgens taalkundigen. In geen enkel Nederlands woordenboek, ook niet uit de jaren vijftig en zestig, zult u dat woord 'wederopbouwijk' aantreffen. Wel vermelden (o.a.) Van Dale en Koenen 'wederopbouw', maar dat betekent (ik citeer de meest recente Van Dale): 'herbouw van wat verwoest is', meer speciaal: 'herstel aan onroerende goederen wegens oorlogsschade'. Maar van herbouw of herstel was in die wijken helemaal geen sprake, net zomin als in Deventer in het geval van de wijk De Zandweerd: dat is allemaal gewoon nieuwbouw. En ook waar dus wél sprake is van herbouw, leidt het tot iets dat taalkundig niet bestaat en nooit bestaan heeft. Wij zijn hier dus min of meer bij elkaar voor iets dat eigenlijk helemaal niet bestaat. Ik hoop niet dat dit voor u politieke consequenties gaat hebben, maar het moet toch een keer gezegd worden.

Over naar de poëzie. Ik ben hier uitgenodigd in mijn hoedanigheid van stadsdichter, en niet van taalkundige, al liggen die twee zaken natuurlijk wel in elkaars verlengde. Maar dat ik nog niet met een gedicht op de proppen ben gekomen, dat komt doordat de ultieme poëzie over naoorlogse nieuwbouw en woningnood al bestaat, namelijk in de gedichten van Annie M.G. Schmidt. Wel, daar kan ik me uiteraard niet mee meten. Ik wil dus volstaan met u een paar gedeelten uit een paar van haar gedichten voor te dragen.

Ooooo, hadde we maar een woninkie, een woninkie,
dat is onze enige gedachte.

Hadde we maar een klein gezellig woninkie,
motte we nou nog zeven jaren wachten,
motte we nou nog zeven jaren op een lijssie staan,
O Sjaan....

(uit: *Hadde we maar een woninkie*)

Wees voorzichtig voor de burens.
Anders hebben ze zo'n last van ons.
En 't zijn zulke dunne muren.
Laat niks vallen, want dat geeft weer zo'n bons.
Niet zo lache,
niet zo zinge,
niet de radio an,
niet zo niese,
en niet springe,
want daar krijgen ze wat van.

En vooral niet veel visite,
want die maken veels te veel radau.
kook vooral geen roje biete,
want dat ruik je door het hele gebouw.
En niet snurke
as we maffe
en niet holle op de trap
en de hond mag
niet meer blaffe.
We beloven beterschap.
(uit: *Inwoning*)

't Is zo
fijn dat we n't krijge,
een flatje voor ons eige,
een flatje met een keuke en een does,
drie kamers en een gangetje
en met 'n wit behangetje,
dan nemen we een kapstok en een poes.
De eerste avond danse we van blijdschpa met z'n drietjes,
Dan danke we de hemel op ons blote knietjes,
want 't is zo
fijn dat we n't krijge,
een flatje voor ons eige,
een flatje met een keuke en een does.
(uit: *Een flatje voor ons eigen*)
Ik rond af. Dames en heren,
wat valt er te leren
uit het programma van vandaag?
Is die Zandweerdbuurt
nou werkelijk verzuurd?

Dat is, denk ik, zo'n beetje de vraag.

Vat ik aldus samen:
wij ondernamen
zojuist een heel gewaagde tocht;
want we hebben vanmorgen,
en ik denk: niet zonder zorgen,
een heuse achterstandswijk bezocht.

Toppunt van verbroedering:
samen naar verloedering
en achterstand gaan kijken.
Je zou haast zeggen: 't *is* er al,
het Dickensfestival,
maar bestaan er nou ook vóórstandwijken?

Is dit nou 'asociaal',
of zit dat allemaal
bij u en mij tussen de oren?
Laten we 't verkwijnen,
of moet het helemaal verdwijnen,
de mensen inclusief, die er misschien zijn geboren?

Zijn deze wijken
écht niet meer om aan te kijken,
en moeten ze worden afgebroken?
Of maken we een fout
die ons later berouwt,
en zijn we dan weer van iets karakteristieks verstoken?

Misschien moeten we samen
voorlopig beamen:
laten we 't eens creatief bekijken...
Waarvoor gaan we kiezen?
Wat moeten we verliezen?
En welk thema willen we bereiken?

Samen door het lint,
vechten voor 'de plint',
hoe zou u dan lijken?
Verleidelijkheid
komt ook met de tijd,
en heeft daarna geen weet meer van *wijken*.